

Nr 192.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till grunder för dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1930/1931 åt dels kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster, dels ock innehavare av prästerliga emeritlöner; given Stockholms slott den 28 februari 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Cl. Lindskog.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 28 februari 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Departementschefen, statsrådet Lindskog anför härefter:

Jag anhåller nu att få för Kungl. Maj:t anmäla frågan om beredande av dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1930/1931 åt de präster, som fått sina löneförmåner reglerade genom 1910 års prästerliga avlöningslagar.

Grunderna för dessa dyrtidstillägg, vilka grunder under de senaste åren varit

Dyrtidstillägg åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat m. fl. prästmän.

i stort sett oförändrade, måste för kommande ecklesiastikår undergå vissa jämkningar, beroende på den efter beslut av 1929 års riksdag och samma års kyrkomöte tillkomna nya lagstiftningen om provisorisk tilläggs-lön åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat m. m.

Det torde vara lämpligt att till en början lämna en kort redogörelse för huvudinnehållet i de bestämmelser, som nu gälla i fråga om prästernas dyrtidstillägg.

De grundläggande stadgandena i ämnet finnas intagna i den med riksdagen och kyrkomötet utfärdade lagen den 30 augusti 1918 (nr 724) angående krigstidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat samt åt vissa extra ordinarie präster och innehavare av prästerliga emeritilöner.

Angående sättet för gäldandet av krigstidsunderstödet föreskrives i lagen, att dylikt understöd åt kyrkoherdar, komministrar och ständiga adjunkter skall för varje pastorat, såvitt angår dess prästerskap, bestridas, i den mån sådant erfordras, medelst församlingsavgifter och övriga till prästerskapet anslagna avlöningstillgångar, på sätt och i den ordning 11 § första mom. samt 19 och 20 §§ lagen om reglering av prästerskapets avlöning stadga. Har för bestridande av, jämte avlöning, krigstidsunderstöd åt nu nämnda präster såsom församlingsavgifter inom ett pastorat utdebiterats sammanlagt större belopp än som motsvarar 6 öre för varje helt eller påbörjat tiotal kronor av pastoratets hela inkomstbelopp, skall ersättning av kyrkofondens medel beredas pastoratet för det överskjutande beloppet. Krigstidsunderstöd åt adjunkt i egentlig bemärkelse samt åt innehavare av prästerlig emeritilön skall i sin helhet gäldas ur kyrkofonden.

I lagen meddelas vidare, bland annat, den bestämmelsen, att kyrkofonden ej får för något år i vidsträcktare mån tagas i anspråk för gäldande av krigstidsunderstöd än som motsvarar fondens återstående överskott för närmast föregående kalenderår, sedan samtliga fonden eljest åliggande utgifter blivit bestridda.

Genom lag den 22 april 1921, nr 192, har ett tillägg till denna bestämmelse gjorts av innehåll, att, därest med iakttagande av angivna begränsning skäligt krigstidsunderstöd icke kan beredas prästerskapet, då må, där särskilda skäl föreligga, för ändamålet användas jämväl ytterligare belopp, icke överstigande den kapitalökning, fonden intill närmast föregående kalenderår vunnit efter den 31 december 1918.

Vad kontraktsprostarna beträffar, bereddes möjlighet till dyrtidstillägg först genom lagen den 19 november 1920, nr 844, angående dyrtidstillägg åt kontraktsprostar.

De närmare bestämmelserna om prästernas dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1929/1930 återfinnas *dels* i kungörelsen den 18 juni 1927 (nr 294) angående dyrtidstillägg åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt åt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster, *dels* i kungörelsen samma dag (nr 295) angående dyrtidstillägg åt innehavare av prästerliga emeritilöner, *dels ock* i kungörelsen den 18 juni 1926 (nr 289) om tillfällig löneförbättring och dyrtidstillägg åt extra ordinarie prästmän, vilka åtnjuta sjukledighetsarvode.

Enligt förstnämnda kungörelse äga följande prästerliga befattningshavare uppbära dyrtidstillägg, nämligen:

1) kyrkoherdar och komministrar, för vilka lönereglering, fastställd enligt lagen den 9 december 1910 om reglering av prästerskapets avlöning, trätt i tillämpning;

2) s. k. ständiga adjunkter i nyreglerade pastorat;

3) adjunkter i egentlig bemärkelse;

4) stifts- och kontraktsadjunkter m. fl., där ej Kungl. Maj:t för särskilt fall annorlunda förordnat, samt

5) kontraktsprostar.

Vid de i punkterna 1) och 2) avsedda befattningar utgår dyrtidstillägg jämväl under den tid, då prästerskapets änke- och pupillkassa på grund av bestämmelserna i kungörelsen den 17 december 1926 (nr 528) uppbär behållen inkomst av sagda befattningar.

Till de nu omförmälda prästmännen utgår dyrtidstillägget under form av *procentuellt tillägg*, utgörande 32 procent av de med befattningen i fråga förenade kontanta avlöningsförmånerna, dock högst å 7,800 kronor, varjämte till befattningshavare, vilken vid ingången av ecklesiastikåret på grund av försörjningsplikt underhöll barn under 16 års ålder, utgår ett fast tillägg av 60 kronor för år räknat för varje dylikt barn, s. k. *barntillägg*.

De sålunda fastställda grunderna för bestämmandet av dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1929/1930 åt de i tjänst varande prästmännen avvika i någon mån från dem, som varit gällande i fråga om statens befattningshavare under motsvarande tidsperiod.

Med hänsyn till de säregna grunder, efter vilka det ordinarie prästerskapets löner utmätas, samt de regler, som gälla för bestridande av kostnaden för det till samma prästmän utgående dyrtidstillägget, ansåg man, då systemet med så kallad glidande skala började användas för statstjänstemännens del, icke lämpligt att övergå till samma system beträffande de i tjänst varande prästmännen. Dessas dyrtidstillägg har därför även under ecklesiastikåren 1919/1930 utgått efter ett system med fixa belopp. För att bereda möjlighet att under löpande ecklesiastikårs lopp vidtaga eventuellt nödig jämkning i det prästerna tilldelade dyrtidstillägget har emellertid Kungl. Maj:t erhållit bemyndigande att, därest det grundtal, i förhållande vartill statstjänstemännens dyrtidstillägg beräknades, under året bleve föremål för ändring, förordna, att det till prästerna utgående tillägget skulle undergå skälig jämkning. Med anledning härav har för nämnda ecklesiastikår stadgandet om tilläggets storlek formulerats på sådant sätt, att bestämmelsen förklarats skola gälla allenast tills vidare och intill dess Kungl. Maj:t annorlunda förordnade. Under ecklesiastikåret 1929/1930 har någon ändring av prästernas dyrtidstillägg icke vidtagits.

Med hänsyn till de naturaförmåner och tjänstbarheter, som tillförsäkrats en stor del av prästerskapet i samband med de förutvarande bostadsbostälernas utarrendering, och vilka givetvis i ett flertal fall medfört en ej oväsentlig lättnad i dyrtidens tryck, har det beträffande ecklesiastikåret 1918/1919 och senare ecklesiastikår ansetts skäligt, att de i tjänst varande prästernas dyrtidstillägg bleve föremål för någon nedsättning i jämförelse med statstjänstemännens. För de senaste ecklesiastikåren har det till prästerna

utgående tillägget utmätts så, att det skulle komma att ligga omkring 3 procent under statstjänstemännens. Ifrågavarande minskning har ansetts lämpligen böra drabba enbart det procentuella tillägget.

Övriga avvikelser från de för statstjänstemännen gällande bestämmelserna, vilka avvikelser i regel varit föranledda av hänsyn till det egenartade prästerliga avlöningssystemet, torde icke vara av beskaffenhet att behöva särskilt beröras.

Efter denna återblick på de bestämmelser, som reglera prästernas dyrtidstillägg under nu löpande ecklesiastikår, ber jag få övergå till frågan om beredande av dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1930/1931.

Beträffande de till prästerna utgående dyrtidstilläggen synes såsom allmän regel alltjämt böra gälla, att de grunder, som kunna komma att fastställas för utmätande av statstjänstemännens dyrtidstillägg, böra i tillämpliga delar vara normerande jämväl för det dyrtidstillägg, som utgår till prästerna.

Nu gällande allmänna bestämmelser i fråga om de grunder, varefter statstjänstemännens dyrtidstillägg utmätas, äro meddelade i kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 265), med däri senare vidtagna ändringar.

Såsom jag nyss nämnde, föranleder den nya lagstiftningen om provisorisk tilläggs-lön åt prästerskapet, att prästernas dyrtidstillägg för tiden från och med den 1 maj 1930 bör beräknas efter delvis andra grunder än hittills. Genom nämnda lagstiftning är nämligen föreskrivet, att den nu till prästerna utgående tillfälliga löneförbättringen skall från och med nämnda dag upphöra att utgå. I dess ställe skola prästerna äga uppbära provisorisk tilläggs-lön eller — i fråga om kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster — provisoriskt tilläggsarvode. Genom denna förändring hava prästerna i lönehänseende blivit jämställda med statens nyreglerade befattningshavare, och på grund härav har förutsatts, att det till prästerna utgående dyrtidstillägget, som hittills beräknats efter de för oreglerade befattningshavare gällande reducerade grunderna, framdeles skall utgå efter reducerad beräkningsgrund.

För närmare kännedom om de beräkningar, som legat till grund för bestämmandet av den provisoriska tilläggs-lönen och de dyrtidstillägg, som tänkts skola utgå till prästerna, ber jag att få hänvisa till det vid propositionen nr 178 till 1929 års riksdag fogade utdraget av protokollet över ecklesiastikärenden för den 15 februari 1929.

I sitt anförande till statsrådsprotokollet över finansärenden för den 3 januari 1930 beträffande för flera huvudtitlar gemensamma frågor har statsrådet och chefen för finansdepartementet under 4. Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. ansett övertvägande skäl föreligga att vid beräkning av dyrtidstilläggen för budgetåret 1930/1931 utgå från en levnads-kostnadsindex av i medeltal 171. Då jämlikt § 4 av ovanberörda kungörelse den 15 juni 1923 (nr 265) dyrtidstillägget till befattningshavare i statens tjänst med reglerade löner utgår å den för månad uppburna avlöningen efter ett procenttal, motsvarande hälften av det av Kungl. Maj:t fastställda talet för

levnadskostnadsökningen, i förekommande fall avjämnat till närmast lägre hela tal och i varje särskilt fall minskat med 18, skulle procenttalet för budgetåret 1930/1931 för dylika befattningshavare kunna beräknas till 17.

Enligt de beräkningar, som legat till grund för förslaget till nyssberörda lagstiftning om provisorisk tilläggslösn åt prästerskapet, har man utgått från att prästernas dyrtidstillägg skulle så avvägas, att procenttalet för dyrtidstillägget beräknades ligga tre enheter under procenttalet för det tillägg, som samtidigt utgår till statstjänstemän med nyreglerade löner. Med hänsyn härtill skulle prästernas dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1930/1931 böra beräknas till 14 procent. För att bereda möjlighet att under ecklesiastikårets lopp jämka detta procenttal, torde böra föreskrivas, att bestämmelsen om procenttalet skall gälla under ecklesiastikåret 1930/1931 tills vidare och intill dess Kungl. Maj:t annorlunda förordnar.

Av sagda förändring torde vidare följa, att det avlöningsmaximum, varpå dyrtidstillägg får beräknas, bör bestämmas till likhet med vad som är föreskrivet för de statens tjänstemän, som åtnjuta dyrtidstillägg efter de reducerade grunderna. Dyrtidstillägg bör sålunda icke utgå på den del av prästerlig befattningshavares avlöning, som överstiger 9,600 kronor för år räknat.

En annan följd av nyssberörda förändring är även, att barntillägget bör minskas från 60 kronor till 48 kronor för år räknat.

Ehuru detta icke med nödvändighet påkallas av den nya lagstiftningen om provisorisk tilläggslösn, torde det vara lämpligt att i nu förevarande sammanhang upptaga frågan om ett par ändringar beträffande omfattningen av de kategorier prästerliga befattningshavare, vilka, enligt vad förut meddelats, äga uppbära dyrtidstillägg jämlikt kungörelsen den 18 juni 1927.

Tillstånd att anställa stifts- och kontraktsadjunkter lämnas vederbörande domkapitel endast för vissa år i sänder. I samband härmed meddelas föreskrifter om de avlöningsförmåner, som skola tillkomma prästmännen i fråga. Dessa föreskrifter hava varit ganska varierande, beroende på dels arten av vederbörande befattningshavares verksamhet, dels ock till vilken del av landet hans verksamhet är förlagd. Stundom utgår endast arvode, stundom både arvode och ersättning för bostad och viver. Härtill kommer resekostnadsersättning och i flertalet fall jämväl traktamentsersättning. Med hänsyn till alla dessa omständigheter synes mest praktiskt, att frågan om stifts- och kontraktsadjunkternas rätt till dyrtidstillägg regleras i samband med utmätandet av deras övriga avlöningsförmåner. Skall dyrtidstillägg utgå, torde denna reglering kunna ske genom en hänvisning till den för varje ecklesiastikår gällande författningen om dyrtidstillägg åt prästerliga befattningshavare. I detta sammanhang torde böra erinras om att stifts- och kontraktsadjunkterna icke äro upptagna bland de extra ordinarie befattningshavare, som enligt kungörelsen den 13 december 1929, nr 384, äga uppbära provisoriskt tilläggsarvode.

Däremot torde den kategori prästerliga befattningshavare, som utgöres av

de sjuklediga extra ordinarie prästerna, böra i en blivande allmän dyrtidstilläggs-kungörelse upptagas bland de präster, vilka äga åtnjuta dyrtidstillägg. De sjuklediga extra ordinarie prästmännen äro för närvarande tillförsäkrade tillfällig löneförbättring och dyrtidstillägg genom en särskild kungörelse av den 18 juni 1926, nr 289. Sedan här ifrågavarande befattningshavare tillerkänts provisoriskt tilläggsarvode genom förutberörda kungörelse den 13 december 1929, nr 384, hava i samband härmed de i nyssnämnda kungörelse nr 289/1926 meddelade bestämmelserna rörande tillfällig löneförbättring upphävt. Det synes då lämpligt, att föreskrift om deras rätt till dyrtidstillägg intages i den allmänna dyrtidstilläggsförfattningen, och att hela kungörelsen nr 289/1926 upphäves.

Härefter torde jag något få beröra frågan om de löneförmåner, å vilka dyrtidstillägg skall beräknas.

Efter det förutberörda lagstiftning om provisorisk tilläggs-lön åt prästerskapet trätt i kraft, alltså från och med ecklesiastikåret 1930/1931, torde procentuellt tillägg böra beräknas å provisorisk tilläggs-lön och provisoriskt tilläggsarvode i stället för å tillfällig löneförbättring.

En avlöningsförmån, varå dyrtidstillägg för närvarande utgår, är hyresersättning, som tillkommer kyrkoherde eller komminister.

Efter dyrtidens inträdande hade Kungl. Maj:t givetvis varit oförhindrad att vidtaga en omreglering av hyresersättningarnas belopp med hänsyn till sålunda ändrade förhållanden. Så skedde dock ej, utan för beredande å tjänstinnehavaren av kompensation för hyresersättningsbeloppets minskade köpkraft valdes i stället utvägen att låta tjänstinnehavaren tillgodoräkna sig dyrtidstillägg på hyresersättningen. Då det ej kan vara rättvist att utan kompensation nedsätta till omkring hälften det procenttal, efter vilket de prästerliga tjänstinnehavarna skola äga tillgodoräkna sig dyrtidstillägg å hyresersättningen, måste en omreglering av hyresersättningarna äga rum för att lämpa dessa efter det nya dyrtidstillägget. Då emellertid prisläget numera torde få anses vara i stort sett stabiliserat, synes anledning föreligga att vid denna omreglering taga steget fullt ut på det sätt, att man i varje särskilt fall söker fastställa en hyresersättning, som någorlunda står i överensstämmelse med nuvarande penningvärde. Beräkning av dyrtidstillägg å hyresersättningen skulle alltså framdeles upphöra. För den sålunda ifrågasatta anordningen finnes så mycket mera skäl, som på grund av maximeringen av det belopp, varpå procentuellt dyrtidstillägg får räknas, hyresersättningen stundom ej föranleder höjning i dyrtidstillägget utöver vad som skulle erhållits redan utan hyresersättningens inräknande. Hyresersättningen torde alltså böra undantagas från de löneförmåner, varå dyrtidstillägg beräknas.

I övrigt torde någon ändring i fråga om de löneförmåner, varå dyrtidstillägg skall beräknas, icke vara påkallad.

Jag övergår härefter till frågan om dyrtidstillägg åt innehavare av prästerliga emeritilöner.

Sedan emeritilönerna genom lagen den 18 mars 1927 (nr 55) om ändrad lydelse av 2 och 3 §§ i emeritilönelagen den 9 december 1910 undergått vissa förhöjningar, hava dessa löner ansetts jämställda med så kallade nyreglerade pensioner. På grund härav hava från och med ecklesiastikåret 1927/1928 vidtagits motsvarande nedsättningar i de till emeriti utgående dyrtidstilläggen. De nu gällande bestämmelserna rörande dyrtidstillägg åt emeriti finnas intagna i förutberörda kungörelse den 18 juni 1927 (nr 295).

Enligt denna kungörelse utgår dyrtidstillägget under form av procentuellt tillägg och barntillägg.

Procentuellt tillägg beräknas med ledning av det tal, som anses motsvara den efter ingången av augusti månad 1914 inträdda levnadskostnadsökningen. Såsom sådant tal skall för varje kvartal av vederbörande ecklesiastikår gälla det tal, som under samma kvartals första månad äger tillämpning i fråga om beräkning av dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer.

Procentuellt tillägg utgår i förhållande till ett för kvartal beräknat tilläggsunderlag samt efter ett procenttal, som med 16 enheter understiger hälften av talet för levnadskostnadsökningen och som i förekommande fall avjämnas till närmast lägre hela tal.

Tilläggsunderlaget utgöres av den på kvartalet belöpande delen av emeritilönen dock högst 1,200 kronor.

Innehavare av emeritilön, vilken vid ecklesiastikårets ingång på grund av försörjningsplikt underhöll barn under 16 års ålder, erhåller såsom barntillägg 12 kronor för kvartal och varje sålunda underhållet barn, dock med iakttagande av att barntillägget icke må till beloppet överstiga det procentuella tillägget.

Dyrtidstillägg får tillgodonjutas för samma tid, för vilken emeritilön utgår.

Enligt beslut av 1929 års riksdag och samma års kyrkomöte hava, i samband med antagandet av den nya lagstiftningen om provisorisk tilläggslös, vidtagits vissa ändringar i emeritilönelagen (se lag den 13 december 1929, nr 385, om ändrad lydelse av 2—5 §§ emeritilönelagen). Det genom lagen den 18 mars 1927, nr 55, fastställda, i emeritilönen ingående fyllnadsbeloppet har ersatts av ett provisoriskt tilläggsbelopp, som för samtliga emeriti utgör 1,000 kronor.

Någon ändring av de i kungörelsen den 18 juni 1927, nr 295, meddelade bestämmelserna angående dyrtidstillägg åt prästerliga emeriti synes icke vara påkallad för tiden efter utgången av april 1930.

Vad beträffar det procenttal, efter vilket dyrtidstillägget för innehavare av emeritilön skall utgå, har, såsom jag förut erinrat, statsrådet och chefen för finansdepartementet beräknat levnadskostnadsindex för budgetåret 1930/1931 till 171. I anslutning härtill torde man för budgetåret 1930/1931 hava att räkna med ett procenttal av 19.

Jag övergår härefter till att behandla *dels* frågan om kostnaden för dyrtidstillägget under ecklesiastikåret 1930/1931, därest detta tillägg kommer att utgå enligt de av mig förordade grunderna, *dels ock* spörsmålet om kyrkofondens förmåga att bära den på fonden belöpande andelen av sagda kostnad.

Enär icke något pastorat den 1 maj 1930 ingår i ny lönereglering och antalet präster, berättigade att uppbära dyrtidstillägg, ej heller av annan anledning kan beräknas undergå någon nämnvärd förändring, torde man för ecklesiastikåret 1930/1931 kunna räkna med samma antal dyrtidstilläggsberättigade präster som för innevarande ecklesiastikår. Sammanlagda beloppet av de utgående dyrtidstilläggen blir emellertid betydligt lägre än det dyrtidstilläggsbelopp, som utgår under ecklesiastikåret 1929/1930, enär dyrtidstilläggen från och med den 1 maj 1930 komma att utgå efter det lägre procenttal, som gäller för nyreglerade befattningshavare.

På grund av stadgandet i 4 § lagen den 30 augusti 1918 kommer en del av dyrtidstillägget till det ordinarie prästerskapet och de ständiga adjunkterna i nyreglerade pastorat att påvila pastoraten i form av ökade församlingsavgifter inom den stadgade ramen av 6 öre per 10-krona av hela inkomstbeloppet. Återstoden av tillägget till nämnda befattningshavare får kyrkofonden vidkännas *dels* i form av minskad inkomst av arrendemedel, lägenhetsavgälder och räntor, vilka eljest skulle från pastoraten hava inlevererats till fonden enligt 3 § 5 mom. kyrkofondslagen, *dels* genom ökad utbetalning av skogsförsäljningsmedel, som tillkomma pastoraten enligt 19 § 4 mom. prästlöneregleringslagen, *dels ock* genom förhöjda bidrag till pastoraten enligt 21 § sistnämnda lag. Vad åter angår dyrtidstillägget till adjunkter i egentlig bemärkelse, sjuklediga extra ordinarie präster, kontraktsprostar och emeriti drabbar kostnaden härför allenast kyrkofonden.

Beträffande kostnaden för dyrtidstilläggen under ecklesiastikåret 1930/1931 och dess fördelning mellan pastoraten och kyrkofonden har inom ecklesiastikdepartementet verkställts en approximativ beräkning, vars resultat sammanförts i efterföljande tablå.

	Summa dyrtidstillägg	Av totalbeloppet bestrides av:	
		pastoraten	kyrkofonden
	Kronor	Kronor	Kronor
Ordinarie präster och ständiga adjunkter	2,350,000	658,000	1,692,000
Adjunkter i egentlig bemärkelse	70,000	—	70,000
Sjuklediga e. o. präster	3,000	—	3,000
Kontraktsprostar	15,000	—	15,000
Emeriti	190,000	—	190,000
Summa kronor	2,628,000	658,000	1,970,000

Såsom synes av tablån, beräknas utgifterna för prästernas dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1930/1931 enligt föreslagna grunder uppgå till ett sammanlagt belopp av omkring 2,628,000 kronor, varav cirka 658,000 kronor skulle bestridas av de särskilda pastoraten, under det att omkring 1,970,000 kronor skulle komma att belasta kyrkofonden.

Jag kommer härefter till frågan om kyrkofondens förmåga att bära den på fonden belöpande andelen av utgifterna för dyrtidstillägget.

Enligt å statskontorets fondbyrå verkställda approximativa beräkningar uppgick kyrkofondens behållning den 31 december 1928 till omkring 40,800,000 kronor. Fondens fordran hos domänstyrelsen kunde samma dag uppskattas till cirka 4,276,000 kronor. Den 31 december 1929 hade enligt å fondbyrån verkställda beräkningar fondens behållning ökats till omkring 43,100,000 kronor. Fordringarna hos domänstyrelsen kunde då approximativt beräknas till 5,058,000 kronor. I förevarande sammanhang torde det vara riktigast att icke räkna med de hos domänstyrelsen inestående medlen, enär enligt 1910 års ecklesiastika lönelagstiftning med kyrkofonden avses endast de medel, som befinna sig under statskontorets förvaltning. Kyrkofondens inkomster under år 1929 kunna alltså anses hava överstigit dess utgifter — dyrtidstillägget inberäknat — för samma tid med 2,300,000 kronor.

I § 5 första stycket lagen den 30 augusti 1918 (nr 724) om krigstidsunderstöd stadgas, att kyrkofonden icke må för något år i vidsträcktare mån tagas i anspråk för gäldande av krigstidsunderstöd än som motsvarar fondens återstående överskott för närmast föregående kalenderår, sedan samtliga fonden eljest åliggande utgifter blivit bestridda. Till bestridande av kostnaden för dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1930/1931 lär således enligt detta författningsrum få disponeras ett belopp motsvarande skillnaden mellan fondens inkomster år 1929 och dess så att säga ordinarie utgifter (d. v. s. de utgifter, som icke hänföra sig till dyrtidstillägget) under samma år.

Såsom framgår av det förut sagda, har fonden under år 1929 ökats med cirka 2,300,000 kronor. Fondens utgifter för dyrtidstillägg under samma år beräknades i det vid proposition nr 101 till 1929 års riksdag i utdrag fogade statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 15 februari 1929 till omkring 2,876,000 kronor. Ett belopp av cirka 5,176,000 kronor skulle således högst få användas för bestridande av dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1930/1931. Då fondens utgifter för dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1930/1931 beräknats komma att uppgå till omkring 1,970,000 kronor, möter med hänsyn till förenämnda lagbestämmelse intet hinder för beviljande av dyrtidstillägg enligt de grunder, för vilka i det föregående redogjorts.

Jag vill slutligen med några ord beröra frågan om kyrkofondens förmåga att bära icke blott den på fonden belöpande andelen av dyrtidstillägget, utan även den på fonden belöpande ökning i den totala avlöningssumman för prästerskapet, som blir en följd av att i stället för den tillfälliga löneförbättringen jämte dyrtidstillägg efter den högre beräkningsgrunden (32 procent av lön och tillfällig löneförbättring), kommer att utgå provisorisk tilläggs-lön jämte dyrtidstillägg enligt den lägre beräkningsgrunden (14 procent av lön och provisorisk tilläggs-lön). Enligt en beräkning, som återfinnes å sid. 37 och 38 i det utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden, som fogats vid proposition nr 178 till 1929 års riksdag och vartill jag i övrigt ber att få hänvisa, skulle genomförandet av berörda förändring i det prästerliga avlöningssystemet föranleda en merkostnad av sammanlagt omkring 1,450,000 kronor, därav omkring 1,059,500 kronor beräknats komma att gäldas av kyrkofonden. Såsom vidare av nämnda statsrådsprotokoll inhämtas, har enligt de av statskontoret utgivna s. k. fondredogörelserna kyrkofondens tillväxt under de fem budgetåren 1923/1928 uppgått till i medeltal 2,675,000 kronor årligen. Härav synes man, såsom jag i mitt yttrande till sagda statsrådsprotokoll framhållit, vara berättigad sluta, att kyrkofonden äger förmåga att bära den på fonden belöpande andelen av kostnaden för ifrågavarande förändring beträffande prästerskapets avlöning. Vidare framgår av det statsrådsprotokoll över ecklesiastikärenden för den 15 februari 1929, varav utdrag fogats vid propositionen nr 179 till 1929 års riksdag om ändrad lydelse av 2—5 §§ i emeritilönelagen, att den av de föreslagna ändringarna i nämnda lag föranledda ökade kostnaden för emeritilöner beräknats utgöra — inberäknat ökningen i dyrtidstillägg — högst 515,000 kronor samt att någon tvekan icke syntes kunna råda om kyrkofondens förmåga att bära jämväl denna kostnad.

På grund av vad jag sålunda anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna de av mig i det föregående förordade allmänna grunderna för beviljande av dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1930/1931 till de prästmän, som finnas omförmälda i lagen den 30 augusti 1918 (nr 724) angående krigstidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat samt åt vissa extra ordinarie präster och innehavare av prästerliga emeritilöner ävensom i lagen den 19 november 1920 (nr 844) angående dyrtidstillägg åt kontraktsprostar, samt

att bemyndiga Kungl. Maj:t att, därest det tal för levnadskostnadsökningen, i förhållande vartill statstjänstemännens dyrtidstillägg utgår, blir föremål för ändring, förordna, att det till de i tjänst varande prästmännen utgående dyrtidstillägget skall undergå skäligen jämkning.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställa behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gustaf Ödmann.
